

ב והנה כדי שיבוא לבחי' ואהבת הוא ע"י התבוננות שמע ישראל ובשכמל"ו, פי' כי הנה הבריאה הוא יש מאין פי' כמ"ש בשכמל"ו שבחי' מלכותו מה שנק' מלך עליהם שאינו בחי' עצמיות הוא המחיה כל עולמות עליונים וממשלתך היא למטה מבחי' המלוכה שהוא מושל בעל כרחן שלא בטובתו והוא חיצוניות מדת מלכותו ית' הוא בכל דור ודור שיש דורות שהיו רשעים כמו דור המבול כו' שלא קבלו עול מלכותו ברצון ואעפ"כ נמשך להם חיות רב מבחי' ממשלתך כו', והנה כל העולמות עליונים ג"ע תחתון שהוא תענוג נפלא מעוה"ז עד שארז"ל מוטב דלידייני' כו' וג"ע עליון ויש עוד עליות לאין קץ כולם נתהוו רק מבחי' מלכותו ית', ולכן נקרא הבריאה יש מאין כי התהוות הנבראים הוא מבחי' שהוא כאין ואפס שאינו רק בחי' זיו והארה ממנו ית' והוא בחי' ומדת מלכותו ית' וע' בפ' ראה ע"פ אחרי וגם זאת אינה מתלבשת בתוכיותם רק עומד עליהם מלמעלה בבחי' מקיף ע' בפ' בלק ע"פ מי מנה, וכמשל המלך אשר שמו נקרא עליהם. אך הנה כ"ז הוא מצד סדר השתלשלות והתהוות העולמות עליונים, אבל בעוה"ז ע"י תשובה ומע"ט יוכל להמשיך גילוי עצמות א"ס ב"ה ממש, ועוד זאת ישים אל לבו שבעוה"ב א"א לעלות רק בהדרגה כף הקלע וגינהגם ג"ע תחתון נהר דינור ג"ע עליון כו' כמשפט הראוי לפי שהוא מבחי' ממלא, אבל בעוה"ז יכול להשתנות מן הקצה אל הקצה מיד כרגע עד שלדינא המקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק גמור מקודשת אפי' הוא רשע גמור שמא הרהר תשובה כו', והיינו מפני שיש הארת הסובב ומטעם זה ארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו' וזהו מרב כל פי' למעלה מעוה"ב הנק' כל (עמ"ש בד"ה מגורת זהב), ולכן יהיה ואהבת בכל נפשך כמס"נ ולא מסירת הגוף בלבד והתכלית להמשיך א"ס ב"ה הסובב למטה והיינו ע"י תורה ומצות. וז"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי עצמותו ית' מצוך לשון התקשרות ולא מבחי' שם כבוד מלכותו ית' היום דוקא ולא למחר בעוה"ב שאינו רק לקבל שכרם ובהתבוננו כזה בכל יום יהיו בעיניך כחדשים ממש כיון שהיום בעוה"ז הוא שיוכל להמשיך מבחי' עצמותו ומהותו ית' משא"כ למחר בעוה"ב כו' וע' בפ' פינחס ע"פ צו את כו', ולכן נק' המצות רמ"ח אברים רמ"ח המשכות החיות מהרצון העליון כמשל האבר שיש בו גיד מהמות שמתלבש בו הרצון להטותו כפי שרוצה כו' וזהו ואהבת להיות הוי' אלקיך גילוי אלקות בשני חללי לבך חלל השמאלי מרירות על שהוא משוקע בעיני עוה"ז וריחוקו מה' וחלל הימני שמחה של מצוה כו' ישמח ישראל בעושי הן המצות שנתלבשו בעשי' וע' בסשי"ב ס"פ ל"ד וכל שתהיה המרירות יותר מההעדר אזי יהיה אח"כ יתרון השמחה מהגילוי אור א"ס שע"י המצות (וע' בפ' ויחי בד"ה אסרי לגפן ובד"ה בהעליתך ובד"ה מגורת זהב הגיל), ואף שאין הגילוי עתה לעתיד יהיה הגילוי וז"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות וישע ה' שע"ה נהורין, וה"ז כמו אדם שיש לו תיבה מליאה אבנים טובות ומרגליות שהוא שמח מאד בהם אף שאינו רואה אותם כי הם סגורים בתיבה:

ג אך כל זה הוא כפי שצריך להיות, אבל כשאינו כן והמרירות הוא מעניני עולם הזה בהעדרו בבני חיי מזוני וכן השמחה היא משלימותו בהם* זהו בחי' גלות הניצוץ אלהי בתוך גה"ב כרחל לפני גוויזה כו' (ע' לעיל ע"פ אלה מסע), וע"ז כתיב ציון במשפט תפדה ציון לשון סימן אנא סימנא כו' והיינו בחינת פנימית הלב ואהבה הטבעית ואהבה פנימית המסותרת בלב איש ישראל (וע' בד"ה כי תצא ובפ' מקץ ע"פ רבי ושמחי בת ציון כו'), וגם היא בגלות ותפדה במשפט היינו הלכות כתרגומו ע"פ כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא והיינו כמשארז"ל

במשפט תפדה ושביה בצדקה. (ע' רבות משפטים פ"ל ובפ' עקב גבי ושמר כו' תוס') הנה כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום פי' קאי על כל יום כי בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, אך איך יבא לזה שיהיה כן, ויובן בהקדים כי הנה תכלית ירידת הנשמות מלמעלה שהיו שם מקודם ש"ב כי המלאכים שנתהוו במע"ב ברוח פיו ית' י"א בשני וי"א בחמישי ועוף יעופף כו'. ועוף זה מיכאל כו', אבל הנשמות שנמשכו מבחי' מחשבה היו קודם ש"ב וכמארז"ל כמי נמלך כנשמותיהן של צדיקים ולא צדיקים לבד אלא כדכתיב ועמך כולם צדיקים, וירידתן בגוף הוא צורך עלי'. ולהבין ענין העלי' מאחר שגם בלא"ה עלו במחשבה, הנה י"ל פי' נשמה שנתת בי טהורה היא כו' והוא תחלת התפלה גם קודם לאשר יצר כמ"ש בגמרא פ' בתרא דברכות ד"ס ע"ב כי מתער משנתיה אומר אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא כו'. פי' טהורה היא מבחי' טהירו עילאה ואח"כ אתה בראתה פי' בריאה היינו יש מאין עד נפחתה בי התלבשות הנשמה בתוכיות הגוף להחיותו ואתה משמרה שלא תצא מהגוף והוא בבחי' מקיף, וכך אור א"ס ב"ה סוכ"ע וממכ"ע ולא שסובב מלמעלה רק שבכל אתר ופנה הוא ממלא כהתלבשות החיות בהנברא וסובב מלמעלה בבחי' שמירה שלא יפסוק החיות ויצא כו' ועמ"ש בביאור ע"פ לבבתי אחותי. והנה כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני שכא"א יכול להודות לה' אבל אח"כ צ"ל ברוך אתה ה' הוא מדרגה גבוה יותר מבחי' הוודאה. ולהבין זה ומהו הוודאה כי מודים חכמים לר"מ לפי שמחולקים תחלה ואיך שייך לומר כן נגדו ית', אך כי אנו שוכני מטה אומרים שהבריאה הוא יש מאין ששמים וארץ ושמי השמים דבר היש הנראה לעינינו ומה שלמעלה הוא האין אבל אצלו ית' הוא בהיפך מן מה שנראה לעינינו כי כולא קמיה כלא ממש חשיב וכל מה שלמטה הוא יותר כלא וכאין והוא ית' הוא היש האמיתי (ועמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה וסד"ה כי תשמע בקול), וע"ז אנו אומרים מודים אנחנו שאנו מודים שהאמת הוא כמו שהוא בידיעתו ית' וכא"א מישאל יש בו בחי' הוודאה זו. אך עכ"ז הוודאה הוא מרחוק דהיינו שבעצמו אינו אצל וסמוך לזה שמודה אלא בבחי' אמונה שהיא בחי' עטרה ומקיף ולכן גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא הרי שמאמין ביכולת רבוש"ע כו', אבל ברכה הוא גילוי וכמו ישמעאל בני ברכני וכך ברוך ה' מן העולם ועד העולם כו' שנמשך מן העולם דאתכסיא עד העולם דאתגלייא, והיינו ע"י והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' שע"י מצות ותורה ממשיכים גילוי בנפש (וכמ"ש בספרי שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם, ועמ"ש בד"ה וידעת היום והשבות מענין כאמונתו יחיה), ומתחלה צ"ל ואהבת כו' שע"י אח"כ כש"ע ברכות והמשכות בא"י כו' היינו שבין בחי' הוודאה לבחי' ברכה הוא בחי' אהבה כו' (ועמ"ש בענין ברכה בד"ה ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה שהוא בחי' ראה בחי' ביטול כו' ע"ש, ועמ"ש בד"ה ביום השמיני עצרת בענין לבא מבחי' כריעה לבחי' השתחואה והשתחואה הוא בחי' ביטול והוא בחי' שמר"ע כמ"ש סד"ה השמים כסאי ולכן הממוצע ביניהם הוא בחי' אהבה):

ש"ה השמחה — (וע' בפ' ויחי בד"ה נתקן ע"פ לוח התיקון.
ש"ה ואהבה — ובפ' מקץ ע"פ נתקן ע"פ לוח התיקון.
(* ע"י בהוספות.

ש"ה שלמעלה — שנראה לעינינו: בנכות"ק הצ"צ: שנדמה לנו.

משפט היינו להיות ביטול רצון וצמצום שיצמצם את עצמו להיות קדש את עצמך במותר לך כמ"ש בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם, וזהו כחי' משפט שעושה האדם בנפשו שלא לימשך אחר המתרות וכמארז"ל צדיקים יצר טוב שופטו. והיינו ג"כ ע"י עסק התורה שנק' משפט וזהו ציון במשפט תפדה שלהיות כחי' ובני ציון יגילו וגילו ברעדה זהו ע"י כחינת משפט הנ"ל ועסק התורה כי אם אין חכמה אין יראה וכמ"ש בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי כו', וגם כי המשפט לאלקים הוא להיות הללי אלקיך ציון וכנ"ל ועמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי שכדי להיות הקליטה בנפש האלקית הוא ע"י למען דעת עמי הארץ לשבור תאות נפש הבהמית והגוף המסתירים ומונעים הקליטה בנה"א שהיא כחינת ציון וכמ"ש בפ' צו סד"ה ענין שבעת ימי המלואים בענין פ"י אמלאה החרבה, וזהו ענין ציון במשפט דוקא תפדה וכמ"ש כמשפט הראשון ות"א כהלכתא קדמייתא דהיינו שהמשפט הוא להיות כל דבר על מכונו כמו שצריך להיות והיינו כמו שהיו העולמות על מכונן קודם חטא עץ הדעת כו' וכמ"ש בירמיה (ס"ו י"ח) וארמון על משפטו ישב. וכחינת ושביה בצדקה היינו כללות המצות שנקראו צדקה כמ"ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור כו' וגם כי מבחי' משפט נמשך להיות עושה צדקה וכמ"ש בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה. וזהו ויהי דוד עושה משפט וצדקה ועי"ז נמשך בחי' שוש אשיש בהוי' ישמח ישראל בעושי ויע"ש בד"ה שוש אשיש:

והנה ענין זקף לה שני אריסין כנגדן בחי' רחמים אמר מרחמך הוי' היינו גילוי י"ג מדה"ר המתגלים ביוהכ"פ וכמ"ש לקמן סד"ה כי ההרים ימושו, והוא נמשך ע"י בחי' משפט הג"ל שעושה האדם בנפשו שלכן נאמר ביוהכ"פ ועניתם את נפשותיכם ועמ"ש בד"ה ראיתי והנה מגורת זהב בענין הכתיבה והביטוש שאדם עושה בעצמו שע"י ממשך גילוי בחי' יג"מ הרחמים כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' ע"ש, וגם ע"י התורה שנק' משפט ממשכים י"ג מדה"ר כמ"ש סד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו וכמ"ש ג"כ סד"ה אני לדודי בענין הרועה בשושנים ששונים הלכות. אך ענין בחי' החסד דמשמע שהוא למעלה גם מבחי' הרחמים וכיון שהרחמים הם בחי' רחמים גדולים יג"מ הרחמים אי"כ מהו עוד ענין החסד. אך הענין דהנה לעיל מיניה דהאי קרא ציון במשפט תפדה כתיב לכו נא ונוכחה יאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. והנה ענין כשלג ילבינו זהו ענין לשון של זהורית שהיה מלבין ביוהכ"פ כמ"ש במשנה ספ"ו דיומא ובפ"ט דשבת והיינו ע"י המשכת יג"מ הרחמים שע"ז נאמר ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיזור וכמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר. אך בחי' כצמר יהיו הוא בחי' עליונה יותר והוא מ"ש ושער רישיה כעמר נקא שבחי' שער רישיה הוא מבחי' עצמיות עד"מ ולמעלה מבחי' לבושיה וזהו ענין החסד שלמעלה גם מבחי' יג"מ הרחמים וכמ"ש בע"ח שבחי' שער רישיה עד"מ הן המשכות מבחי' פנימית חסד עליון שבבחי' א"ס ממש שאין בו שום תערובות דין כלל משא"כ בבחי' כתלג חיזור יש עדיין קצת תערובות דין ג"כ שהרי יוהכ"פ נק' יום הדין והמשפט וגם ארז"ל בענין הרחמים כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו הרי יש בזה בחי' דין בשגם כי הרחמים אינו אלא על מי שצר לו ועל העניים אבל החסד הוא בין לעניים בין לעשירים וזהו ענין כצמר יהיו ועיקר התגלות בחי' חסד עליון הזה הוא בתג הסוכות אחר קדימת עשיית אלא שנאמר השבח הנותן שלג כצמר דהיינו שגם בבחי' שלג בחי' לבושיה יומשך ג"כ מבחי' כצמר שהוא בחי' עליונה יותר כנ"ל. ועיין מה שכתוב מזה על פ' שבת שכתוב הוא לכם. ועיין מה שכתוב סד"ה האזינו השמים

אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שנאמר גם כי יתנו בגוים כו' כי התורה אור (עי' ע"פ ואלה המשפטים כו' לפניכם לבחי' פנימיותם כו' ע"ש), ושביה ב' חללי הלב שהם שבוים ממש כי המרירות שהיתה ראויה להיות על ריחוקו מה' עתה נהפוך הוא על חסרוני העוה"ז, וכן השמחה שהיתה ראויה להיות מן המצות היא מתאוות עוה"ז והי' כשבוים ממש, משא"כ בחי' ציון שאין בחינה זו בלעומת זה (ועיין ע"פ הכללי) והמה יפדו בצדקה רחמנות על העני ומדה כנגד מדה רחם עלינו ותן בלבנו בינה ובינה לבא כו', וע' באגה"ק ע"פ זורע צדקות וע"פ הוי' מעשה הצדקה שלום. והנה בבחי' ציון כתיב כי שם צוה ה' את הברכה (בתלים ס"י קל"ג) וכמ"ש באדר"ו (ורצ"ו ב' ורצ"ג סע"ב) ובפ' צו (דל"א א') הרי שבחי' ומדרגת ברכה הנ"ל והוא פנימית הלב שלמעלה מבחי' אהבה זהו בחי' ציון. ועמ"ש מענין פנימית הלב בד"ה ביום השמיני שלח שע"ז נאמר וקדם צרתני ועמ"ש בביאור ע"פ אחת היא יונתי בענין בכל מאדך וכן פ"י הארז"ל הובא בספר זה הרקיע (דקכ"ב א') שבחי' ציון הוא בחי' ממעמקים קראתיך כו'. והובא דבריו בסה"מ ס"י קנ"ז ועמ"ש בד"ה לבבתי בפ"י ברוך שיש בו שני פירושים כו' וב' פירושים ההם זהו ענין ברוך וענין ברכה והנה אורייתא מחכמה נפתח הוא בחי' ברוך לכן ציון שהוא בחי' ברכה במשפט תפדה דהיינו על ידי הלכות התורה כו' ועמ"ש בד"ה רני ושמחי בענין מ"ש גבי יוסף ויקראו לפניו אברך שהוא ג"כ בחי' ברוך וברכה מבואר בלק"ת פ' ויצא ציון גימטריא יוסף כו' וע' בפ' בשלח (דנ"ה ע"ב) ע"פ בשוב ה' ציון ובפ"י הרמ"ז שם ובפרשה במדבר (דק"ח א') ע"פ יברכך ה' מציון. וענין ושביה בצדקה י"ל ועמ"ש בד"ה ושמחי כדכד בענין וצדקה תרומם גוי ועמ"ש סד"ה ועתה יגדל נא כח כו' גבי נחמד ואמת יופר עון כו' ע"ש ועמ"ש סד"ה ויעש דוד שם באג"ה ועמ"ש סד"ה מי מנה בענין מעלת המשכה שע"י עסק התורה ומשם יובן ג"כ ענין ציון במשפט דוקא תפדה שהוא עסק התורה. ושביה בצדקה יעו"ש. ועיין מה שכתוב בד"ה מה טובו גבי ההתשובה השלישית והוא ע"י התורה כו':

ברכות פ' עקב ד"א ושמר לך כו' אברהם נתן לבניו שני אריסין שנאמר כי ידעתינו כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט. אף הקב"ה זקף לה שני אריסין כנגדן חסד ורחמים כו' עמדו ישראל וכשרו את עצמן כו' שכן כתיב ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אף הקב"ה הביא את שלו שכן כתיב כי ההרים כו' וחסדי מאתך כו' אמר מרחמך הוי'. והענין ע"ד המבואר במ"א ע"פ שבחי' ירושלים את הוי' הללי אלקיך ציון דלכאורה קשה הרי ציון הוא פנימיות דירושלים ולמה נזכר גבי ירושלים שם הוי' וגבי ציון שם אלקים. אך הענין דהנה כתיב ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם ומבואר במ"א בד"ה שוש אשיש בהוי' ותגל נפשי באלקי דבחי' גילה היינו כמו שכתוב וגילו ברעדה כו' והיא בחינה גבוה יותר מהשמחה וכמ"ש ג"כ בד"ה וידעת היום כי התכללות האהבה והיראה מחמת הגילוי מבחי' והנורא אל עליון כו' וגם הגילה היא השמחה שבבחי' פנימיות הלב ועלמא דאתכסא וכענין לוחות אחרונות שניתנו בחשאי. והנה כדי שיומשך הגילוי מבחי' והנורא אל עליון בבחי' פנימית עד שיומשך מזה בחי' וגילו ברעדה זהו ע"י גבורות וצמצומים דוקא ועמ"ש סד"ה ויקח קרח בענין חוטי הציצית וזהו תגל נפשי באלקי שהוא בחי' שם אלקים בחי' צמצום וגבורה ובאמת בחי' אלקים זה היינו כמ"ש והיה הוי' לי לאלקים כמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל גבי יוהכ"פ, וזהו הללי אלקיך ציון וכדי להמשיך בחי' זו זהו ע"י בחי'